

BOOK REVIEW

TOM WRIGHT, GOD AND THE PANDEMIC: A CHRISTIAN REFLECTION
ON THE CORONAVIRUS AND ITS AFTERMATH¹

PUBLISHED BY SPCK PUBLISHING, 2020

Mgr. Ivan Belanji

Pandémia COVIDu-19 nielen zapríčinila nové ekonomické, politické a spoločenské výzvy, ale znovu nastolila odveké teologické otázky: otázky teodícey, Božej dobroty a zvrchovanosti, ľudského hriechu, Božej spravodlivosti, podstaty zla, *etc.* Nejednen kresťanský autor sa uchopil tejto príležitosti a podal lacné a povrchné odpovede o Božom súde nad ľudským hriechom, často so silnou apokalyptickou príchťou.

Diskusie sa N. T. Wright zhostil najprv v jednom z marcových čísel amerického týždenníka *Times*, v článku s názvom *Kresťanstvo neponúka odpovede ohľadom koronavírusu. A nie je to ani jeho úlohou.*² Článok spája skromnú genialitu vysokoškolského profesora a pastorálne srdce bývalého biskupa. Na základe spomenutého článku sa prof. Wright rozhodol rozšíriť svoje myšlienky a publikovať ich v podobe knihy *God and the Pandemic: A Christian Reflection on the Coronavirus and Its Aftermath*, ktorú vydalo britské vydavateľstvo *Society for Promoting Christian Knowledge* v roku 2020. Vo chvíli písania tejto recenzie slovenský preklad ešte neexistuje. Český preklad vyšiel pod názvom *Bůh v karanténě: Křesťanský pohled na pandemii*.³

Kniha pozostáva z piatich kapitol. Prvá kapitola, *Where do we start?*, nastoľuje základné teologické otázky, ktoré pandémia pre veriacich vyvoláva. Opisuje tri základné antické postoje k otázke zla a utrpeniu – stoicizmus, epikureizmus a platonizmus – a ich

¹ Tom Wright, *God and the Pandemic: A Christian Reflection on the Coronavirus and Its Aftermath* (Londýn: SPCK Publishing, 2020), 88 s.

² N. T. Wright, "Christianity Offers No Answers About the Coronavirus. It's Not Supposed To," *Time*, 29. Marec, 2020, <https://time.com/5808495/coronavirus-christianity/> [dostupné online: 02.02. 2023]

³ N. T. Wright, *Bůh v karanténě: Křesťanský pohled na pandemii* (Praha: Biblion, 2020), 98 s.

súčasnú podobu. Následne v stručnosti predstavuje kresťanskú alternatívu, ktorú ponúkala raná cirkev čeliaca rôznymi pandémiami podľa vzoru svojho Pána: nehľadať odpoveď na otázky „prečo“ a „kto“ (teda hľadanie vinníkov), ale „čo môžeme urobiť?“ Tento postoj predstavuje špecifické kresťanské nóvum, ktoré v takejto podobe svet a spoločnosť podľa Wrighta nepoznali. Wright tvrdí, že to bola práve táto kresťanská solidarita, ktorá zaručila rapidný rast kresťanskej komunity.

V nasledovných troch kapitolách rozvíja svoje myšlienky na pozadí Starej zmluvy (kapitola 2: *Reading the Old Testament*), Ježiša a evanjelií (kapitola 3: *Jesus and the Gospels*) a ďalších novozmluvných spisov (kapitola 4: *Reading the New Testament*). V tretej kapitole rozoberá prorocké pasáže, ktoré sú často používané ako dôkazové veršiky, že každé utrpenie a spoločenská/prírodná katastrofa sú prejavom Božieho hnevu, a poukazuje na základe celkového starozmluvného kontextu nejednoznačnosť týchto pasáží a záhadnú komplikovanosť ako života, tak aj biblického svedectva. Zaujímavá je Wrightova analýza žalmov, najmä žalospevov, a ich využitie v kresťanskej odpovedi na utrpenie a nespravodlivosť sveta, s ktorými sa každý stretáva.

V tretej kapitole Wright dáva svojim myšlienkam kristocentrický nádych a zakladá ich do celkového Ježišovho životného príbehu. Podľa Wrighta, hlavnými znakmi príchodu Božieho kráľovstva pre Ježiša nie sú prirodzené katastrofy a vojny, ale radostné znaky nového stvorenia: znaky života, uzdravenia, navrátenia zraku, jedlo pre hladných, vzkriesenie, odpustenie. Úloha kresťanov, odzrkadľujúc Ježišove skutky, nie je v prvom rade hľadať príčinu zla a zamerať sa na minulosť, ale hľadať čo Boh robí uprostred zla a ako z neho prináša nový život. Jedna z najdôležitejších a najrelevantnejších myšlienok v tretej kapitole sa nachádza v časti s názvom *Jesus himself is the ultimate 'sign'*, v ktorej sa snaží poukázať na absurdnosť a zbytočnosť apokalyptických konšpiračných teórií, nakoľko samotný Ježiš je tým konečným a vrcholovým eschatologickým znakom, ktorý sme ako ľudstvo čakali. Zaujímavá je aj Wrightova reinterpretácia Božej zvrchovanosti v kontexte Ježišovho života a diela, ako konečného zjavenia Božieho charakteru a spôsobu konania vo svete. V čase keď v rôznych kresťanských kruhoch dominujú konšpiračné teórie a zastrašovanie, Wrightova práca s Písmom je osviežujúca jeho schopnosťou vzbudiť povzbudenie a pokoj.

Štvrtá kapitola hovorí o tom ako Ježišovu zvesť prvotná cirkev inkorporovala do svojho života a praxe. Wright analyzuje príklady kresťanského spoločenstva v *Skutkoch apoštolských*, v Pavlových epištolách a dokonca aj v *Zjavení Jána* a celkom presvedčivo

poukazuje na ich nezlučiteľnosť s apokalyptickým fundamentalizmom a násilnými interpretáciami, ktoré často dominujú náboženskej diskusii v čase globálnych katastrof. V podkapitole *The Groaning of Creation* predkladá spôsob akým Boh primárne koná vo svete – nie na spôsob deterministického stoicizmu, ktorý vyvoláva rezignáciu, ale cez ľudí a ich aktívnu angažovanosť.

Posledná kapitola predstavuje zhrnutie celej knihy a aplikovanie jej myšlienok na dnešok a odpovedá na nasledovné otázky: Prečo a ako musíme smútiť spolu s celým stvorením? Ako máme hovoriť o Bohu? Ako máme, ako cirkev, žiť?

God and the Pandemic je síce krátkou knihou (anglické vydanie má 88 strán; české vydanie má 96 strán), no nie je menej bohatou na hlboké teologické myšlienky. Genialita Wrightových diel spočíva v tom, že dokáže spojiť hlboké biblické poznatky v historicko-kultúrnom kontexte svojej doby, bohatú znalosť cirkevnej a teologickej tradície, ako aj ich relevantnú aplikáciu na dnešok, bez toho, že by upadol do povrchných *cliché* odpovedí – a všetko spôsobom, ktorý Bibliu chápe ako Božie slovo bez sklznutia do lacného fundamentalizmu. To však neznamená, že nemá nedostatky – niektoré témy, ktoré Wright otvára, si zaslúžia väčší priestor a podrobnejšiu analýzu. Wrightova kritika „apokalyptických predpovedí“ by napr. potrebovala hlbšie vysvetlenie, aby presvedčila tých, ktorí sa k takejto biblickej interpretácii hlásia. Wright otvára aj tému zla ako paradoxnej, záhadnej temnej sily, ktorá bojuje proti Bohu a Božiemu dobrému stvoreniu, avšak veľmi rýchlo ju aj zatvára, a tak necháva čitateľa mierne nespokojného. Napriek tomu však Wright píše spôsobom, ktorý môže zaujať laika, ktorý nie je úplne zbehlý v teológii, ako aj teológa, za čo môže vďačiť svojej skúsenosti ako profesor na univerzite a biskup v Anglikánskej cirkvi. Kniha *God and the Pandemic* určite nie je Wrightov *opus magnum*, ale to ani nie je jej ašpiráciou. To však neznamená, že nie je relevantná, a že takou nezostane aj po ukončení pandémie.

Kontakt na autora:

Mgr. Ivan Belanji
Interný doktorand
Katedra praktickej teológie
Evanjelická bohoslovecká fakulta
Univerzita Komenského v Bratislave
Bartokova 8
811 02 Bratislava
Email: ivan.belanji@uniba.sk

[Published online February 8, 2022]